

ว่า วิทยาลัยบูรพาวิทยา
เมืองบุรีรัมย์ ปี 2552

สภาพและแนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียนการสอนของครู
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด

เนตรนภา บุญเพียร

267983

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษา

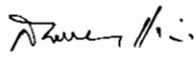
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เมษายน 2552

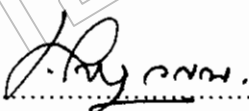
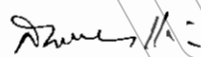
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ เนตรนภา บุญเพียร ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมหมาย แจ่มกระจ่าง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศรีวรรณ มีคุณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(ดร. ช. ชง พวงสุวรรณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมหมาย แจ่มกระจ่าง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศรีวรรณ มีคุณ)

..... กรรมการ
(ดร. เวชฤทธิ์ อังกะทัตขจร)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. มนตรี แอ้มกสิกร)
วันที่ 30 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำปีภาคต้น ปีการศึกษา 2551

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รศ.ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รศ.ดร.ศรีวรรณ มีคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ ยังได้รับความอนุเคราะห์จากท่านผู้อำนวยการโรงเรียนชลราษฎรอำรุง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ตลอดจนคณะท่านผู้อำนวยการและเพื่อนครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

งานวิจัยครั้งนี้ส่วนหนึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่ออนันต์ คุณแม่พร บุญเพ็ชร ที่ให้กำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นกตัญญูจดเวทิตาแด่ บพการี บุรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนครบเท่าทุกวันนี้

เนตรนภา บุญเพ็ชร

48925602: สาขาวิชา: พัฒนศึกษา; ศศ.ม. (พัฒนศึกษา)

คำสำคัญ: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง/ การจัดการเรียนการสอน/ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

เนตรนภา บุญเพียร: สภาพและแนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการ
เรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด
(HOW TO APPLY THE ECONOMIC SUFFICIENCY PHILOSOPHY TO THE SCIENCES
SUBSTANCE LEARNING ACTIVITIES IN TRAT SECONDARY SCHOOLS)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: สมหมาย แจ่มกระจ่าง, Ph.D., ศิริวรรณ มีคุณ, Ph.D.. 121 หน้า.
ปี พ.ศ. 2552.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการ
เรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด
2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียนการสอนของครู
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด จำแนกตามช่วงชั้นที่สอน
ประสบการณ์การสอน วุฒิการศึกษา และสาขาวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา 3) เพื่อศึกษาแนวทางใน
การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด ปีการศึกษา 2551 จาก 16 โรงเรียน จำนวน 69 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้
โปรแกรม SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(SD) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way Analysis of Variance) และสถิติ
การทดสอบค่าที (t - test)

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ระดับสภาพการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียนการสอนของครู
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 3.98$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.09$)
ด้านความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ($\bar{X} = 3.94$) และด้านความพอประมาณ ($\bar{X} = 3.93$) ตามลำดับ
2. เมื่อจำแนกตามช่วงชั้นที่สอน ประสบการณ์การสอน วุฒิการศึกษา และสาขาวิชาเอก
ที่สำเร็จการศึกษา ทั้งด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว
ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีศักยภาพในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มุ่งให้ผู้เรียนเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจนนำไปปฏิบัติให้เกิดผลในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมให้มีการนำสิ่งที่อยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ฝึกให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเองผ่านการทำโครงงานวิทยาศาสตร์โดยมีการสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และปลูกฝังให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติของโรงเรียน เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีและป้องกันความเสียหายให้กับโรงเรียน

48925602: MAJOR: DEVELOPMENT STUDIES; M.A. (DEVELOPMENT STUDIES)

KEYWORDS: THE ECONOMIC SUFFICIENCY PHILOSOPHY/ LEARNING

ACTIVITIES/ THE SCIENCES SUBSTANCE/ THE SCIENCE TEACHING

NETNAPHA BOONPHIEN: HOW TO APPLY THE ECONOMIC

SUFFICIENCY PHILOSOPHY TO THE SCIENCES SUBSTANCE LEARNING

ACTIVITIES IN TRAT SECONDARY SCHOOLS. ADVISORY COMMITTEE: SOMMAI

JAMKRAJANG, Ph.D., SRIWAN MEEKHUN, Ph.D. 121 P. 2009.

The purposes of this research were 1) to investigate the application for the economic sufficiency philosophy to the sciences substance learning activities in Trat secondary schools, 2) to compare the application for the economic sufficiency philosophy to the sciences substance learning activities in Trat secondary schools as classified according to the class level, teaching experience, academic background and the teachers field study, 3) to determine the applicable way for the economic sufficiency philosophy to the sciences substance learning activities in Trat secondary schools. The samples consisted of 69 science teachers in 16 secondary schools in Trat province. The research instruments is a rating scale questionnaire. The data was analyzed with use of means average ($\bar{X}$), standard deviation (SD), the one - way analysis of variance (One - way ANOVA) and t-test.

The research finding revealed as follows:

1. The level of applying the economic sufficiency philosophy to the science learning by the secondary teachers in Trat province were rated at the high level ($\bar{X} = 3.98$). When considered aspect by aspect it was found that: the rate in the aspect of the reasonableness was at 4.09, self - immune was at 3.94 and self - sufficient was at 3.93, respectively.

2. When the data is clustered according to the class level, teaching experience, academic background and field study of the teachers, it was found that they had statistically nonsignificant difference.

3. For the concept of self - sufficient economy, which has been included in the instructions of the teachers in science, it was appropriately implemented. The teachers had potentials and they were able to effectively teach and apply it in everyday life. The teaching was emphasized on utilizing the benefits from local resources and adopting the self - learning

environment through scientific projects in order to implant good attitude to students by letting them well aware and protect school properties.

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
สารบัญ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจากการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	11
คุณลักษณะของความพอเพียง.....	23
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการเรียนการสอน.....	29
ความหมายของการจัดการเรียนการสอน.....	39
ความหมายและจุดมุ่งหมายของการมัธยมศึกษา.....	41
หลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์.....	45
วิสัยทัศน์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์.....	47
แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์.....	48
คุณภาพของผู้เรียนวิทยาศาสตร์.....	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	65
ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	65
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	90
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
อภิปรายผล.....	93
ข้อเสนอแนะ.....	96
บรรณานุกรม.....	98
ภาคผนวก.....	106
ภาคผนวก ก สำเนาหนังสือ.....	107
ภาคผนวก ข ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น.....	111
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม.....	113
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	121

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน.....	68
2	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด.....	72
3	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามช่วงชั้นที่สอนของครูกลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด.....	73
4	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์การสอนของครู กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด.....	73
5	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวุฒิการศึกษาของครูกลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด.....	74
6	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสาขาวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด.....	74
7	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ของสภาพการนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด.....	75
8	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ของสภาพการนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด ด้านความพอประมาณ.....	76
9	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ของสภาพการนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด ด้านความมีเหตุผล.....	79
10	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ของสภาพการนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด ด้านความมีภูมิคุ้มกัน.....	81
11	ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียน การสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด จำแนกตามช่วงชั้นการสอน.....	84

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
12	ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด จำแนกตามประสบการณ์การสอน..... 85
13	ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา..... 86
14	ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด จำแนกตามสาขาวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา..... 87
15	ความถี่ของแนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตราด ด้านความพอประมาณ..... 88

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	กรอบความคิดในการวิจัย.....	6

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University